

Нечестя

Коли я говорю про ті чи інші види «допустимих» гріхів, то часто чую зауваження, що коренем усіх цих гріхів є гордість. Хоча я згоден, що гордість відіграє вагому роль у розвитку та вияві наших «невловимих» гріхів, також я переконаний у тому, що існує інший гріх, фундаментальніший і поширеніший за гордість, який є більш слухним кандидатом у першопричину інших гріхів. Це гріх *нечестя*, у якому ми всі тією чи іншою мірою винні.

Чи це твердження дивує вас? Чи, може, навіть ображає? Ми не вважаємо себе *нечестивцями*. Кінець кінцем, ми – християни; ми не атеїсти, не безбожники чи закоренілі грішники. Ми ходимо до церкви, уникаємо очевидних гріхів і живемо шанобливим життям. У нашому розумінні нечестивці – це ті, хто справді утопає в пороках. Як же в такому разі я можу казати, що всі віруючі – певною мірою – нечестивці?

Усупереч тому, що ми зазвичай думаємо, нечестя і порочність – це не те саме. Особа може бути добропорядним, шанованим громадянином і все одно залишатися нечестивцем. Апостол Павло написав у Римлян 1:18: «Гнів Божий з'являється з неба на всяку

безбожність і неправедність людей». Зверніть увагу, що Павло розрізняє безбожність (нечестя) і неправедність. Нечестя – це, передусім, ставлення до Бога, тоді як неправедність позначає гріховні думки, слова чи діла. Атеїст чи ревний секулярист – це відверто безбожні особи, але до цієї ж категорії потрапляє безліч цілком пристойних і моральних людей, навіть якщо вони кажуть, що вірять у Бога.

Нечестя (безбожність) можна визначити як життя майже або зовсім без думок про Бога, про Божу волю, про Його славу чи про нашу залежність від Нього. Тому цілком може статися так, що дехто живе добропорядним життям і все одно є нечестивцем у тому сенсі, що Бог не посідає жодного місця в його житті. Ми стикаємося з такими людьми щодня у своїх повсякденних справах. Вони можуть бути приятними, ввічливими і люб'язними з іншими, але в їхніх думках зовсім немає місця для Бога. Вони навіть можуть щонеділі заходити на годину-другу до церкви, та при цьому жити решту тижня так, наче Бога не існує. Це не злі люди, але вони нечестиві.

І, як це не сумно, багато вірян схильні у своєму повсякденному житті зовсім чи майже не думати про Бога. Ми можемо навіть читати Біблію або молитися по кілька хвилин на початку кожного дня, але тоді беремося до своїх буденних справ і фактично живемо так, наче Бога не існує. Ми рідко розважаємо про нашу залежність від Бога чи відповідальність перед Ним. Ми можемо годинами не згадувати про Нього взагалі. У цьому сенсі ми мало чим відрізняємося від свого доброго, пристойного, але невіруючого сусіда. Богу зовсім немає місця в його думках, та й у наших його небагато.

Уважно читаючи Новий Завіт, неминуче помічаєш, як далеко ми відходимо в житті від біблійного стандарту побожності. Я згадував вище про те, як рідко ми

думаємо про свою залежність від Бога. У цьому контексті поміркуйте над такими словами Якова:

Тепер слухайте ви, які кажете: Сьогодні або завтра підемо до цього міста й перебудемо там один рік, і будемо торгувати та заробляти! Ви, котрі не знаєте, що завтра станеться, яке ваше життя? Адже це пара, що на мить з'являється, а потім зникає. Замість того, щоб вам говорити: Коли Господь забажає, і ми будемо живі, то зробимо те чи інше. (4:13-15)

Апостол нарікає цим людям не за те, що вони складають плани, і навіть не за наміри розпочати бізнес та отримувати прибуток. Він осуджує те, що у своїх задумах вони не визнавали своєї залежності від Бога. Ми весь час складаємо плани. Фактично ми не можемо жити чи виконувати найбуденніші життєві обов'язки без певного роду планування. Але часто ми поведимося саме так, як ті люди, до яких звертався Яків. Ми також складаємо плани, не визнаючи того, що їх здійснення цілковито залежить від Бога. Це один з виявів нечестя.

І так само ми рідко думаємо про свою відповідальність перед Богом і обов'язок жити відповідно до Його морального волевиявлення, яке об'явлено нам у Писанні. Не те щоб ми жили очевидно грішним життям; йдеться лише про те, що ми нечасто думаємо про волю Божу і переважно радіємо тому, що уникаємо очевидних гріхів. Утім, Павло написав до вірян у Колосах:

Тому й ми від того дня, коли це почули, не перестаємо за вас молитися і просити, щоб ви сповнилися пізнанням Його волі

в усякій мудрості й духовному розумінні; щоб ви поводитися гідно Господа, аби догодити Йому в усьому, приносити плід кожною доброю справою та зростати в пізнанні Бога. (Колосян 1:9-10)

Зауважте, наскільки ця молитва зосереджена на Богові. Павло хотів, щоб його слухачі сповнилися пізнанням Божої волі – тобто Його морального волевиявлення. Він бажав, щоб вони жили життям, достойним Бога і цілковито приємним Йому, і ревно про це молився. Такою є молитва, що зосереджена на Богові. Апостол бажав, щоб колосяни були побожними людьми.

Не забувайте, що вірні в Колосах не були ідеальними християнами, а натомість звичайними людьми, як ми з вами, і жили звичайним життям у безбожному суспільстві, значно гіршому, ніж наше. Утім, Павло сподівався, що вони житимуть побожним життям, і молився про це.

Наскільки Павлова молитва за колосян нагадає наші повсякденні молитви за себе, за наші сім'ї і друзів? Чи наші молитви відображають турботу про Божу волю? Про Божу славу? Чи є в них бажання, щоб наше життя було приємне Богові? Чи все ж таки наші молитви – це радше список доручень, який ми приносимо Богові, просячи Його втрутитися і подбати про різні медичні та фінансові проблеми сім'ї та друзів? Так, немає нічого лихого в тому, щоб приносити ці дочасні проблеми Богові. По суті це один зі способів визнавати свою щоденну залежність від Нього. Однак, молячись *лише* про це, ми ставимось до Бога як до небесного «хлопчика на побігеньках». Наші молитви, по суті, зосереджені лише на людському, а не Божому, і в цьому сенсі ми певною мірою виявляємо нечестя.

З погляду Павла, усе життя належить прожити, перебуваючи в присутності Бога і з наміром завжди в усьому догоджати Йому. Наприклад, зауважте, як він навчав рабів у Колоській церкві (які, цілком імовірно, склали велику частину громади) побожно служити своїм господарям:

Раби, слухайтесь у всьому тілесних панів, не служіть їм про людське око, як ті, хто підлещується до людей, але в простоті серця, боячись Бога. Що тільки робите, робіть від душі, наче для Господа, а не для людей. Знайте, що від Господа одержите нагороду – спадщину, адже служите Господу Христові! (Колосян 3:22-24)

Його настанова робити все «від душі, наче для Господа, а не для людей» (вірш 23) відкриває принцип, який дає нам змогу жити побожним життям у контексті нашого покликання, роду занять чи професії. Утім, скільки віруючих насправді прагнуть жити згідно з цим принципом у своєму повсякденні? Чи не ставимось ми до свого покликання майже так, як наші невіруючі або нечестиві колеги, що працюють чисто заради себе, підвищення чи більшої платні, навіть не думаючи догоджати Богові?

Або згадайте церкву в Коринті, про яку ми вже говорили. Там панував неабиякий безлад, і Павло писав їм: «Отже, коли ви їсте, коли п'єте чи щось інше робите, усе робіть на славу Божу» (1 Коринтян 10:31). Слово «усе» в цьому реченні охоплює будь-які наші теперішні справи. Ми повинні не тільки їсти на славу Божу, а й керувати автомобілем на славу Божу, і ходити за покупками на славу Божу, а також приймати участь у суспільному житті на славу Божу. Що б ми

не робили, воно має прославляти Бога. Такою є ознака побожної особи.

Що ж це таке – робити все на славу Божу? Це означає, що я буду їсти, водити машину, ходити за покупками і жити соціальним життям з подвійною метою. Передусім я бажатиму, щоб усі мої справи були на втіху Богові. Я бажатиму, щоби Богу подобалося, як я виконую свої повсякденні обов'язки. Тому я заздалегідь молитимуся за день, який чекає на мене, просячи Святого Духа провадити мої думки, слова і дії так, щоб вони були приємні Богові.

По-друге, робити все на славу Божу означає, що я буду прагнути до того, щоб усі мої справи протягом звичайного дня прославляли Бога перед іншими людьми. Ісус казав: «Тож нехай сяє ваше світло перед людьми, щоб вони побачили ваші добрі діла й прославили Отця вашого, Який на небесах» (Матвія 5:16). На противагу цьому Павло написав до самоправедних юдеїв у Римі: «Ти хвалишся Законом, а порушенням Закону зневажаєш Бога, – як ото написано, що через вас Боже Ім'я зневажається між народами» (Римлян 2:23-24). Погляньте на це так: якщо всі, з ким ви контактуєте впродовж дня, знають, що ви вірите в Христа як свого Спасителя і Господа, то чи ваші слова й дії прославлять Бога перед ними? Чи, можливо, ви подібні до батька, про якого дитина каже: «Якщо Бог такий, як мій батько, то я не хочу мати нічого спільного з Богом»?

Маю надію, що мало хто з нас походитьме на цього батька, чия жорстока поведінка зі своїми дітьми хулить Боже ім'я. Але як далеко ми заходимо в позитивному напрямі, прагнучи прославити Бога перед іншими? Чи ми свідомо й молитовно шукаємо Його слави в усьому, що кажемо і робимо у найбуденніших ситуаціях? Чи беремося до тих справ, майже зовсім не згадуючи про Бога?

Ще промовистішою ознакою нашої схильності до нечестя є те, що ми майже не виявляємо бажання розвивати близькі стосунки з Богом. Псалмоспівець писав: «Як олень прагне до джерела води, так душа моя прагне до Тебе, Боже. Моя душа прагне Бога, – Живого Бога! Коли ж я нарешті прийду і з'явлюся перед обличчям Бога?» (Псалом 42:2-3).

І це не поодинокий текст. У Псалмі 63:2 Давид розповідає, який він спраглий Бога і як ревно шукає Його. У Псалмі 27:4 він хоче перебувати у Господній присутності, щоб споглядати Його красу. Такими були бажання побожних людей з минулих часів. Утім, нині мало хто може сказати, що відчуває подібні бажання. Людина може бути високоморальною, чесною і навіть трудитися в християнському служінні, але при цьому не мати особливого бажання розвивати близькі стосунки з Богом, а це – ознака нечестя.

Для побожної людини центром та зосередженням усього життя є Бог. На всі обставини і події свого життя, як у практичній, так і духовній площині, вона дивиться крізь лінзу цієї богоцентричності. Однак такий погляд можна розвинути лише в контексті поглиблення близьких взаємин з Богом. Не маючи таких взаємин, ніхто не зможе щиро бажати догоджати Богові або прославляти Його.

Якщо ви стежили за моїми поясненнями, то вам, напевне, уже очевидно, що жоден християнин не може бути цілковито побожним, і той чи інший ступінь нечестя все одно присутній у нас. Саме тому ми повинні чесно й смиренно себе запитати: «*Наскільки я нечестивий?*» Яку частину свого життя я живу, не зважаючи на Бога? Яка частина моїх щоденних справ минає без жодних згадок про Бога?

Бездоганна побожність і абсолютне нечестя – це протилежні кінці спектра. Кожен із нас перебуває десь

між цими двома крайнощами. Єдиною особою, що прожила цілковито побожне життя, був Ісус. І, скоріш за все, жоден справжній вірний не живе цілковито безбожним життям. Але в якому місці всередині цього спектра перебуваємо ми? Обмірковуючи власне життя, пам'ятайте, що не йдеться про праведну чи порочну поведінку. Ми говоримо про те, наскільки *все* наше життя відображає значущість Бога чи, навпаки, не зважає на Нього. Одне соціологічне опитування за іншим продовжує інформувати нас, що цінності і моделі поведінки християн і нехристиян мало чим відрізняються. Чому так сталося? Безумовно, це відображення того факту, що ми живемо більшу частину свого буденного життя, майже чи зовсім не думаючи про Бога або про те, як би могли втішити і прославити Його. Не те що ми свідомо чи зумисно проганяємо Бога зі свого розуму. Ми просто ігноруємо Його, Він рідко буває в наших думках.

Я стверджував на початку цього розділу, що, на мою думку, нечестя є найфундаментальнішим гріхом, – навіть більшою мірою, ніж гордість. Замисліться над тим, як була б приборкана наша гордість, якби ми жили кожен день з усвідомленням того, що все, ким ми є, що маємо та чого досягли, – лише заслуга Божої благодаті. Одного разу ми з дружиною скрушено молилися про двох добрих, ніби цілком достойних людей, які водночас жили відверто аморальним життям і тим тішилися. І тоді я нагадав своїй дружині й собі гарний вислів, що «якби не Божа ласка, де б опинилися ми самі?» Самовдоволення гордість – один з наших найпоширеніших «терпимих» гріхів – це безпосередній наслідок нечестивого мислення.

Гріхи язика, такі як плітки, сарказм та інші недобрі слова, сказані про інших або до інших, не можуть процвітати поряд з усвідомленням того, що Бог чує кожне

слово, яке ми кажемо. Причина того, чому ми грішимо язиком, полягає в нашому нечесті. Ми не думаємо, що кожному мить свого життя проводимо в присутності всевидячого та всечуючого Бога.

Я переконаний, що всі наші інші «допустимі» гріхи врешті-решт коріняться у цьому глибинному гріху безбожності. Якщо проілюструвати цю думку з допомогою дерева, то всі наші гріхи – великі й малі – виростають на ньому зі стовбура гордості. Але дерево не може жити без кореневої системи – у цьому разі кореня нечестя. Саме безбожність живить наші очевидніші гріхи.

Якщо нечестивий склад розуму такий поширений серед нас, то як нам упоратися з цим гріхом? Як можемо ми стати побожнішими у своєму повсякденному житті? Павло писав до Тимофія: «Вправляйся ж у побожності» (1 Тимофія 4:7). Слово «вправлятися» походить з атлетичної культури тих часів і пов'язане зі щоденними вправами атлетів, які готувалися до змагань. Це поняття, зокрема, охоплює такі речі, як відданість, послідовність і тренувальна дисципліна.

Павло хотів, щоб Тимофій, а також усі вірні всіх епох, були так само віддані справі побожності та свідомому прагненню до неї, як і атлети тих часів, що змагалися за дочасний приз. Але я гадаю, що більшість християн мало розважають (якщо взагалі розважають) над тим, як вони можуть зростати в побожності.

Не можу не порівняти оте кволе прагнення до побожності із запалом молодих людей у нашому місті, які нещодавно провели цілу ніч у снігу та холоді при вході в місцеву крамницю електроніки. І все заради того, щоби напевно встигнути придбати нову ігрову систему, яку завезли туди в обмеженій кількості. Один юнак прийшов до магазину о пів на десяту ранку в суботу, щоб дочекатися, коли двері відчиняться о вось-

мій годині в неділю. Чи має хто-небудь з нас подібний запал до побожності?

У прагненні до побожності нашою метою передусім має бути зростання в усвідомленні того, що кожен момент нашого життя прожитий у присутності Бога; що ми відповідальні перед Ним і цілком залежимо від Нього. Ця мета також містить чимраз більше бажання догоджати Богові й прославляти Його навіть у найбуденніших життєвих ситуаціях.

Звичайно, зростання в побожності повинне початися з визнання того, що нам слід зростати в цій визначальній царині життя. Сподіваюся, я зміг довести, що всі ми певною мірою нечестиві, оскільки наше буденне життя минає цілком або майже без свідомої уваги до Бога. Знов же, дозвольте мені наголосити, що ви можете жити цілком моральним життям і регулярно відвідувати церкву, але все одно будете залишатися нечестивими, якщо Богу рідко знаходиться місце у ваших думках.

Я розумію, що слова на папері навряд чи зможуть переконати когось визнати свій гріх безбожності. Хай там як, повсякденне життя без думки про Бога не здається гріхом для багатьох людей. Я можу лише просити, щоб ви молитовно осмислили головну ідею цього розділу і чесно спитали себе, яка частина вашого життя минає без або майже без жодної думки про Бога. Що б ви змінили у своїх повсякденних справах, якби прагнули чинити все на славу Божу?

Оскільки нечестя є всеосяжним, корисно ідентифікувати ті конкретні сфери життя, де ви схильні жити, забуваючи про Бога. Зокрема, це може бути ваша робота, улюблені заняття, спортивні захоплення і навіть водіння автомобіля. Ви можете порозважати й помолитися над такими біблійними текстами: 1 Тимофія 4:7-8; 1 Коринтян 10:31; Колосян 1:9-10 і 3:23;

а також Псалом 42:1-2; 63:1; і 27:4, і навіть вивчити їх напам'ять.

Понад усе моліться, щоби Бог наповнив вас усвідомленням того факту, що кожну мить свого буденного життя ви живете під Його пильним всевидячим оком. Хоча ви й можете не надто зважати на Нього, Він, безумовно, пам'ятає про вас і бачить кожен ваш вчинок, чує кожне ваше слово і знає кожну думку (див. Псалом 139:1-4). Крім того, Він навіть досліджує всі ваші мотиви. Тож пам'ятаймо так само добре про Нього, як Він пам'ятає про нас.

